

BELSŐ TÁJAK

Nagycsarnok

Szöveg: **Bencsik Gábor**

Télen nemigen vannak illatok, a maszkon át végképp alig érezni valamit. Pedig a Nagycsarnokhoz az is hozzátartozik, a kenyér, a gyümölcsök, a húsok, a füzérekben lógó pirospaprika illata. Megállok a közepén húzódo széles folyosó elején, kétoldalt pavilonok, belül a fehér köpenyes eladók, kívül az árut mustráló vevők. Téli szombat délelőtt, a forgalom talán közepesnek mondható. Nem csoda, járvány van, sok törzsvevő inkább otthon marad, akik jöttek, azok is igyekeznek gyorsan végezni, menni haza a biztonságba.

Pedig jobb időkben micsoda pezsgés van itt! A nagyvárosi piac szerte a világon izgalmas látványosság, de ez a mi csarnokunk még a legizgalmasabbak közül is kitűnik. Ilyenkor, járvány sújtotta télen talán túl sok a szabad tér, túl levegős a pavilonok elrendezése, de ha igazán beindul a forgalom, sokszor még ennyi tér is kevés, lépni alig lehet.

Mikor Margaret Thatcher jött ide paprikát vásárolni – na, akkor volt aztán tumultus! Soha addig annyi fotóst, kamerát és biztonsági embert nem látott az öreg épület. Különös politikai játszma része volt ez a vásárlás, a brit miniszterelnök azt demonstrálta, hogy egy demokratikus vezető nem fél elmenni a nép közé, a magyar pártvezetés pedig a legalább élelemben bővelkedő ország képét igyekezett fölfesteni.

Most csönd van, kevés ember nézelődik. Mint-ha valami hatalmas katedrálisban járnék, fejem fölött a hihetetlenül magas főhajó (a Hősök tere Gábritelt hordozó oszlopa kétszer elférne benne), kétoldalt az alacsonyabb oldalhajók. Közelebb járok az igazsághoz, ha katedrális helyett bazilikát mondok, hiszen az ókorban valóban a vásárcsarnokokat és más közösségi épületeket hívták bazilikának, utóbb pedig a hosszanti elrendezésű, magas főhajóra és alacsonyabb mellékhajókra osztott templomokat nevezték bazilikális elrendezésűnek, röviden bazilikának. Akárhogy is,

klasszikus arányú térben lépkedek almák, csülkők és kenyerek között. Ha az időgép ideröppentene egy ógörög vagy római polgárt, otthonosan érezné magát ő is. Megejtő az évezredek folyamatosságának ez a megjelenése, persze tudom, hogy a vevő, aki éppen a sárgarépát válogatja műanyag tálba, hogy majd leméresse a kereskedővel, meg a néni, aki kerek szatyrával lassan ballag előttem, nem gondol vele. Nem is kell, elég, ha maguk is otthon érzik magukat.

Mozgólépcsővel vitetem föl magam a körbefutó galériára. Itt most nagy a csönd, hiszen fönt a legtöbb pavilon turistáknak kínálja az áruját, többnyire futószalagon gyártott népművészetet és minden olyasmit, amit az idelátogató külföldiek szuvenírként haza szoktak vinni. A galériát a magasban két híd köti össze, azoknak mindkét oldalán lehúzott redőnyű, apró pavilonok, csak egyiknek-másiknak az oldalán belesve látni, mi van bent. Az Arno hídjá jut eszembe Firenzében, annak két oldalán éppen így sorakoznak az árusok boltjai – az persze középkori örökség, viszont azok a boltok éppúgy turistaholmitól roskadoznak, mint ezek a bódék.

Ez a csarnok nem középkori, de azért tisztos múltja van. A millennium nagy építkezési hullámának terméke ez a hatalmas, egy hektár alapterületű piac is, 1897-ben adták át, a Pecz Samu műegyetemi tanár tervezte csarnok azóta szolgálja Pest népét. Rokonszenvesen kétarcú épület, egyszerre mutatja az előző századforduló hódolatát az akkori modernitás és a klasszikus építészeti formák előtt. A homlokzati épület és körben a falak neogótikusak, a belső szerkezet viszont acélból készült, okkal idézi a Nyugati pályaudvar csarnokát. Valójában ez az acélszerkezet nagyon is rokon a gótikával, maga a struktúra teremt esztétikumot. A szemlélő minden acélelemnek látja a feladatát, semmi sincs ott fölöslegesen, az egész mégis gyönyörködtető. Aki azt mondja,

FOTO: MTI/FOTOBANK

Margaret Thatcher
a Nagycsarnokban

hogy ez a világ egyik legszebb vásárcsarnoka, nem téved magyot.

Aranykora volt a csarnoképítésnek a millennium. A Nagycsarnokkal lényegében egy időben épült a Hold utcai, a Hunyadi téri, a Klauzál téri és a Rákóczi téri csarnok, amelyeket néhány év késéssel a Batthyány téri követett. Hogy mi lehetett előtűk, azt könnyen elképzelheti, aki 2002, a modern csarnok fölépülte előtt járt például a Lehel piacon. Volt annak és a hozzá hasonlóknak varázsuk, semmi kétség, a szűk sikátorok, éppen csak fej fölött kifeszített ponyvák, az „Utat! Utat!” kiáltó, kézikocsin ládákat toló hordárok mikrovilága magával tudta ragadni az embert. Mindenki keresztnevéen szólította a henteseket, zöldségeseket, savanyúságárusokat, Dezsőkém, abból a szép felsálból fél kilót, Józsikám, a hurkája ma is remek – de azért senki nem sírja vissza azt a zsúfoltságot, koszt és sűrű-nehéz szagot.

Szagokat azért a Nagycsarnokban is érezni, ha alászáll az ember az alagsorba, a halak és vadak birodalmába. Most már a vad gondosan csomagolt kis adagokban, konyhakészen kapható, de egykor, gyerekkoromban még tollas fácánok, egész nyu-

lak, fél őzek meg negyed vaddisznók is kínálták magukat. Varázsvilágnak tűnt ez nekem, akkori legkedvesebb olvasmányaim, a vadászkönyvek elevenedtek meg a szemem előtt. Egyszer rá is vettem anyámat, hogy igazi, tollas fácánkakast vegyünk, mert szerettem volna megkapni a hosszú tollait, hogy indián fejdísz készítsék belőlük. Az elkészült sült ízére már nem emlékszem, csak arra, hogy köpködni kellett a sörétet, ami benne maradt.

A halak továbbra is a maguk valójában és illatfelhőjében hevernek a jégágyon. Régen sokat horgásztam, szívesen pucolok halat, szívesen elnézegetem itt a pultokat, de közben arra gondolok, ha a halas hazamegy, vajon le tudja-e mosni magáról ezt az átható szagot.

Inkább visszamegyek a narancsok és a konyhakész csirkék közé, bóklászom tovább az utcákon, hiszen a piac erre is való, nézelődni, gusztálni, gyönyörködni a szépen elrendezett pultokban, a színek kavalkádjában, elképzelni az ízeket. Igazuk van a turistáknak, ebben a csarnokban még sétálni is élvezet. Legföljebb én nem veszek matyó babát. ■